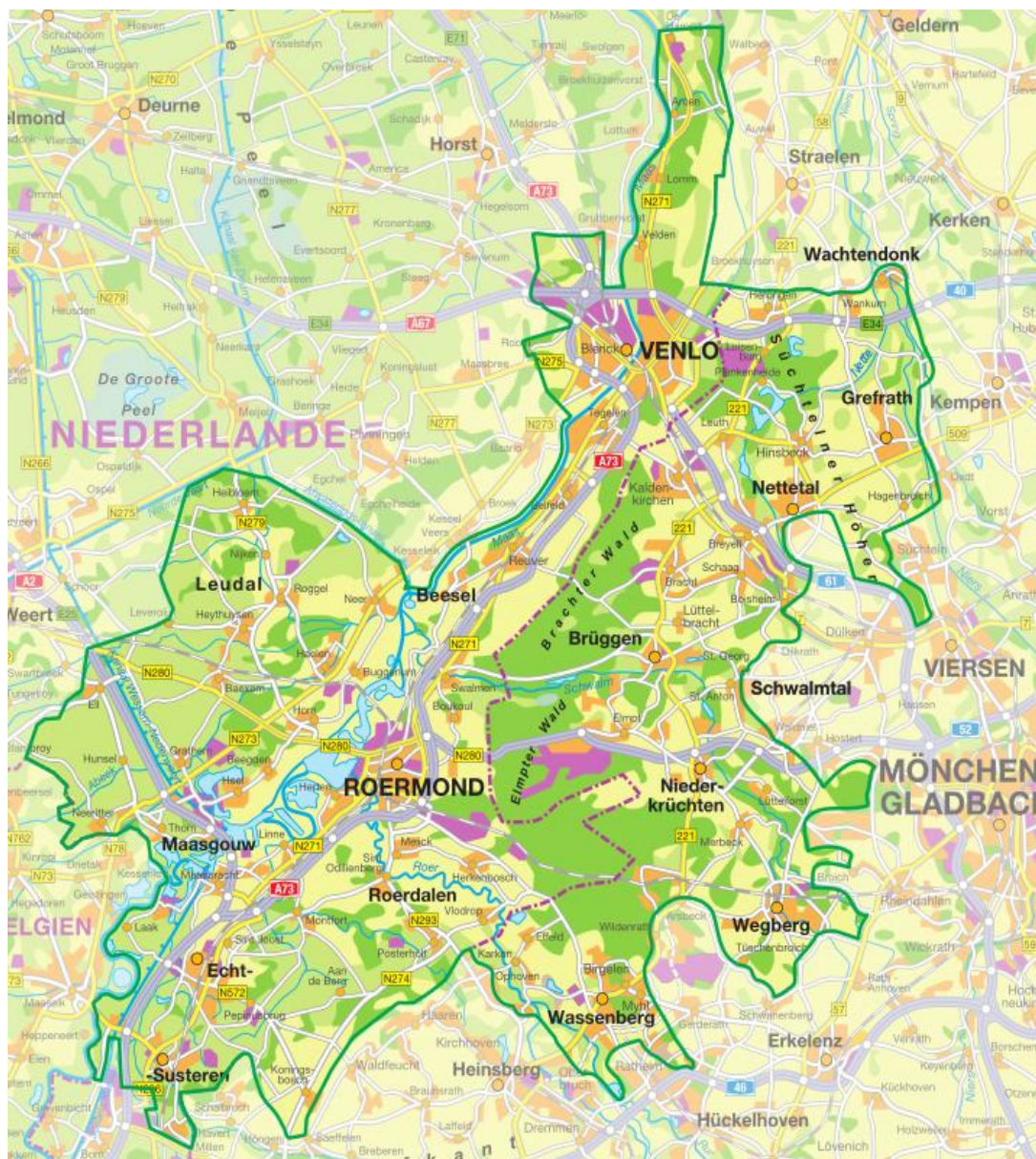

CONCEPT-VERSLAG VAN WERKZAAMHEDEN 2017

15 jaar openbaar lichaam Duits-Nederlands Grenspark Maas-Swalm-Nette

WWW.GRENSPARK-MSN.DE

GESUBSIDIEERD DOOR DE PROVINCIE LIMBURG EN DE DEELSTAAT NORDRHEIN-
WESTFALEN (MULNV)

provincie limburg

**PLATTELAND
IN UITVOERING**
in Buitenkans voor Limburgers

Ministerium für Klimaschutz, Umwelt,
Landwirtschaft, Natur- und Verbraucherschutz
des Landes Nordrhein-Westfalen

Inhoud

1	INLEIDING	3
2	OPENBAAR LICHAAM D-NL GRENSPARK MSN	3
2.1.	Organisatie.....	3
2.2	Subsidiëring van het Grenspark MSN.....	4
3	15 JAAR GRENSOVERSCHRIJDENDE SAMENWERKING	6
4	ACTIVITEITEN 2017.....	8
5	ACTUELE PROJECTEN.....	12
5.1	INTERREG V A Cultuurgeschiedenis Verdigitaald	12
5.2	INTERREG V A Natuur- en Bosbrandpreventie	14
6	OVERIGE VOORLICHTING EN COMMUNICATIE	15
6.1	Internetpagina Grenspark MSN.....	15
6.2	Social Media	16
6.3	Hercertificering van Grenspark MSN als Transboundary Park	17
	BIJLAGE 1	18
	BIJLAGE 2	20

1 Inleiding

In 2017 wordt er al meer dan 15 jaar grensoverschrijdend samengewerkt binnen het openbaar lichaam Duits-Nederlands Grenspark Maas-Swalm-Nette (Grenspark MSN). Vanaf de oprichting in juli 2002 bevindt zich het kantoor van het Grenspark MSN in het GroenHuis in Roermond. Binnen het GroenHuis zijn verschillende organisaties m.b.t. natuur, landschap en milieueducatie gehuisvest, wat goede mogelijkheden voor samenwerking biedt. Het Grenspark MSN heeft niet alleen met deze partners maar in de loop der jaren met vele overige Nederlandse en Duitse organisaties en overheden gezamenlijke projecten uitgevoerd.

Het Grenspark MSN wordt gesubsidieerd door de provincie Limburg, de deelstaat Nordrhein-Westfalen (MULNV) en de deelnemers.

Talrijke projectpartners, de natuur- en landschapsgidsen en de routescouts hebben een aanzienlijke bijdrage geleverd om het Grenspark MSN voor bezoekers interessanter en bekender te maken.

In overeenstemming met de gemeenschappelijke regeling informeert het dagelijks bestuur de deelnemers aan het Grenspark MSN over de activiteiten en uitgevoerde werkzaamheden in het afgelopen jaar. Dit verslag geeft een overzicht van de in de afgelopen 15 jaar uitgevoerde belangrijkste activiteiten en werkzaamheden en voor 2017 in het bijzonder.

Het conceptverslag zal op 29 juni 2018 ter vaststelling aan het algemeen bestuur worden aangeboden.

De Niers nabij Wachtendonk (M. Hectors)

2 Openbaar lichaam D-NL Grenspark MSN

2.1 Organisatie

Deelnemers van het openbaar lichaam Grenspark MSN zijn de Nederlandse gemeenten Beesel, Leudal, Echt-Susteren, Maasgouw, Roerdalen, Roermond en Venlo alsmede het Duitse Zweckverband Naturpark Schwalm-Nette. Het Grenspark MSN omvat de ambtsgebieden van de deelnemende Nederlandse gemeenten en van het Zweckverband Naturpark Schwalm-Nette als Duitse deelnemer. Het ambtsgebied is op de voorpagina weergegeven en heeft een oppervlakte van ca. 1083 km².

Algemeen bestuur

Het algemeen bestuur wordt gevormd door zeven bestuursleden (en plaatsvervangers) namens de Nederlandse deelnemers en zeven bestuursleden (en plaatsvervangers) namens het Duitse Zweckverband Naturpark Schwalm-Nette. Vertegenwoordigers van de subsidiërende overheden, provincie Limburg, MULNV en Bezirksregierung Düsseldorf namens de deelstaat NRW zijn adviserend lid van het algemeen bestuur. De leden van het algemeen bestuur per 31 december 2017 zijn in bijlage 1 weergegeven.

De 31^e vergadering van het algemeen bestuur vond op 12 mei in Roermond plaats. Daarbij werden het jaarverslag en jaarrekening 2016 en de begroting en werkplan 2018 vastgesteld.

De 32^e vergadering vond op 1 december 2017 in Leudal plaats. Ter gelegenheid daarvan werden het bezoekerscentrum Leudal en de waterkrachtcentrale van de St. Elisabethsmolen bezichtigd en werd de stand van zaken van de lopende projecten besproken.

Nadat Wim van den Beucken het college van de gemeente Venlo had verlaten werd wethouder J. Teeuwen door de gemeente Venlo tot lid van het algemeen bestuur benoemd. In de decembervergadering werd dhr. Teeuwen als opvolger van dhr. van den Beucken tot voorzitter van het dagelijkse en het algemeen bestuur gekozen.

St. Elisabethsmolen, gemeente Leudal (M. Hectors)

Het dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur (stand 31 december 2017) wordt gevormd door de voorzitter dhr. Teeuwen (wethouder gemeente Venlo), de plaatsvervangende voorzitter dhr. Budde (dezernent Kreis Viersen), dhr. Nießen (dezernent Kreis Heinsberg) en wethouder Smolenaars (gemeente Beesel).

Secretariaat

De werkzaamheden van het secretariaat in het GroenHuis in Roermond werden in 2017 door de secretaris drs. Reynders en mw. dipl.-ing. agr. Weich (projectcoördinatie) in volledige werktijd verricht. De administratieve en boekhoudkundige werkzaamheden werden op basis van een overeenkomst door de Stichting Ons WCL uitgevoerd en op uurbasis afgerekend. Ook in 2017 werd de loonadministratie, het opstellen en controleren van de jaarrekening in opdracht van het Grenspark MSN door Killaars Steegs Groep in Reuver uitgevoerd.

Grenspark MSN is onderhuurder van de Stichting GroenHuis, die gedeelten van het GroenHuis van de gemeente Roermond huurt. De Stichting GroenHuis wordt gevormd door de Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg, IVN Limburg en het Koninklijk Natuurhistorisch Genootschap Limburg.

2.2 Subsidiering van het Grenspark MSN

Het Grenspark MSN werd in 2017 gesubsidieerd door de provincie Limburg en de deelstaat Nordrhein-Westfalen. De subsidies (ter hoogte van 55.000,- € / jaar) waren in 2014 voor de periode 2015-2018 beschikbaar.

In de subsidiebeschikking 2015-2018 van de provincie Limburg is o.a. als voorwaarde geformuleerd, dat het Grenspark MSN in het jaarverslag zichtbaar maakt, aan welke provinciale doelen is bijgedragen. Het betreft vooral de realisatie van de doelen uit de Nota Natuurbeleid: 'natuurlijk eenvoudig', de POL 2014,

het Beleidskader Burgerparticipatie en de Strategienota Internationalisering. In tabel 2 zijn daartoe per beleidsnota de projecten en activiteiten benoemd die 2017 een substantiële bijdrage hebben geleverd aan de doelrealisatie van provinciale doelen.

Beleidsnota	Doel	Projecten MSN 2017
Natuurbeleid: „natuurlijk eenvoudig“	Hoofdstuk 3.1 - Goudgroene natuur: versterken recreatieve mogelijkheden in de bestaande natuur - Bronsgroene landschapszones: herstel cultuurhistorische elementen - Ontwikkeling van streekfondsen Hoofdstuk 5.7 versterken van grensoverschrijdende samenwerking voor natuur en landschap	Het jaarlijkse programma van “evenementen en excursies” en de werkzaamheden en promotie van de premium waterwandellroutes dragen bij aan het versterken van recreatie in natuur en landschap. Het natuurboek “Natuur voor elkaar” met beschrijvingen van de 21 belangrijkste natuurgebieden in het D-NL Grenspark en de opgenomen, te downloaden wandelkaarten vormen een sterke grensoverschrijdende bijdrage aan de provinciale doelen. Het INTERREG V A project “Cultuurgeschiedenis Digitaal” draagt bij aan het recreatief gebruik van bronsgroene en goudgroene natuur, herstel van cultuurhistorische elementen en beleving cultureel erfgoed. Het in 2016 goedgekeurde INTERREG V A project “Natuur- en Bosbrandpreventie” levert ook een bijdrage aan de doelen uit de beleidsnota.
Provinciaal Omgevingsplan Limburg POL 2014	Hoofdstuk 4.2.3 Visie Midden Limburg, belangrijkste uitdagingen en opgaven: - Versterken hoofdtoegangspoorten bij grensoverschrijdende natuurgebieden en versterken aanwezige cultuurhistorie Hoofdstuk 7.2.1 De Limburgse ambitie: - Versterken van natuur en natuurbeleid in de samenleving Hoofdstuk 7.2.5 Verankering natuur in de samenleving: - Vergroten betrokkenheid en draagvlak Hoofdstuk 7.5.1 Landschap en cultuurhistorie, de Limburgse ambitie: - Behoud en versterken van de kenmerkende kwaliteiten (incl. cultureel erfgoed) en afwisseling van het landschap	Zie ook hierboven onder INTERREG V A project “Cultuurgeschiedenis Digitaal”. Bij de uitvoering van het project zijn naast toeristen ook de bewoners aan weerszijden van de grens doelgroep in het project. Bij de uitvoering wordt actief gebruik gemaakt van de expertise van de lokale verenigingen. Het project draagt daarmee actief grensoverschrijdend bij aan de vermaatschappelijking van de natuur en het cultureel erfgoed. Het INTERREG V A project “Natuur- en Bosbrandpreventie” levert een bijdrage aan verankering van natuur in de samenleving. Dit vooral door de participatie van vrijwillige brandweren aan weerszijden van de grens. Het gepubliceerde natuurboek met 21 gebiedsbeschrijvingen en wandellroutes vormen als het ware 21 toegangspoorten tot natuur en landschap in de grensregio. In de artikelen nemen ook landschap en cultuurgeschiedenis een belangrijke plaats in.

Beleidskader Burgerparticipatie	Hoofdstuk 2 doel: implementeren van een aanpak voor burgerparticipatie	Zie hierboven. De binnen het INTERREG IV A project Water.Wandel.Wereld ontwikkelde premiumwandelmroutes worden in het veld door vrijwillige locale routescouts gecontroleerd en bijeenkomsten voor het grensoverschrijdend uitwisselen van informatie en kennis worden door het Grenspark MSN en het Natuurpark Schwalm-Nette i. s. m. Routebureau Noord- en Midden Limburg gefaciliteerd. In nauwe samenwerking met vrijwilligers van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg en Duitse vrijwilligers zijn 21 artikelen geschreven die informatie geven over de mooiste natuurgebieden in het Grenspark MSN en uitnodigen om deze te bezoeken. Het is een product geworden van burgers uit de grensregio voor de bewoners en bezoekers ervan.
Strategienota Internationalisering Provincie Limburg	Doel: economisch, fysiek, sociaal & cultureel versnellen en versterken van het grensoverschrijdend functioneren. INTERREG A (B/C) zijn bij uitstek bedoeld om grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten te bevorderen en kunnen rechtstreeks bijdragen aan de realisatie van de tweevoudige internationale strategie.	Door de deelname van de 7 Limburgse gemeenten in het INTERREG V A project “Cultuurgeschiedenis Digitaal” worden actief verbindingen gelegd met gemeenten en partners in het aangrenzende Duitsland. Hoofddoel van het Grenspark MSN is de grensoverschrijdende samenwerking, o.a. door gebruikmaking van het instrument INTERREG. Met de uitvoering van het project “Cultuurgeschiedenis Digitaal” en de goedkeuring en het project “Natuur- en Bosbrandpreventie” wordt ook een bijdrage geleverd aan de doelen van de internationalisering in Limburg. Dit laatste project verbindt natuur- en bosbeheerders en brandweerlieden grensoverschrijdend. In totaal zijn 16 Nederlandse en Duitse grensgemeenten bij het project betrokken. Het boek “Natuur voor elkaar” is een goed voorbeeld van grensoverschrijdende samenwerking en marketing.

3 15 jaar grensoverschrijdende samenwerking

In overeenstemming met het doel van het Grenspark MSN werden in de afgelopen 15 jaar in nauwe samenwerking met verschillende projectpartners in totaal aan 13 grotere projecten meegewerkt en/of uitgevoerd. Het totaal budget voor deze projecten samen bedraagt meer dan 11 miljoen €. Het betreft projecten voor de ontwikkeling van natuur en landschap evenals projecten voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme. De Nederlands-Duitse samenwerking en het realiseren van grensoverschrijdende netwerken stonden daarbij steeds centraal.

Hieronder volgt een overzicht van alle grotere projecten met de projectduur en budget.

1	INTERREG IIIA MSN in the picture	2002-2008	815.000 €
2	INTERREG IIIA Vochtige Ecologische Verbindingen	2004-2008	1.200.000 €
3	INTERREG IIIA Fliegerhorst Venlo	2005-2008	90.000 €
4	Onderzoek herintroductie edelhert	2006-2008	150.000 €
5	INTERREG IVA NPR MeinWeg	2009-2012	950.000 €
6	Maas-Nederrijn wandelpad	2010-2011	60.000 €
7	INTERREG IIIA P2P TRAP Route Beesel-Brüggen	2009-2010	50.000 €
8	INTERREG IV A Water.Wandel.Wereld (leadpartner Naturpark Schwalm-Nette)	2010-2012	400.000 €
9	INTERREG IV A NAGREWA (MSN + ZLTO)	2010-2012	3.730.000 €
10	INTERREG IVA P2P EcoTop MSN	2011-2012	38.000 €
11	Boek „Natuur voor elkaar“	2015-2018	60.000 €
12	INTERREG V A Cultuurgeschiedenis digitaal	2015-2019	2.640.000 €
13	INTERREG V A Natuur- en bosbrandpreventie	2016-2020	<u>950.000 €</u>
Totaal			11.133.000 €

Expositie MSN in the picture

Uitkijkpunt Lüsekamp VEV

Vistrap Lüttelforst NAGREWA

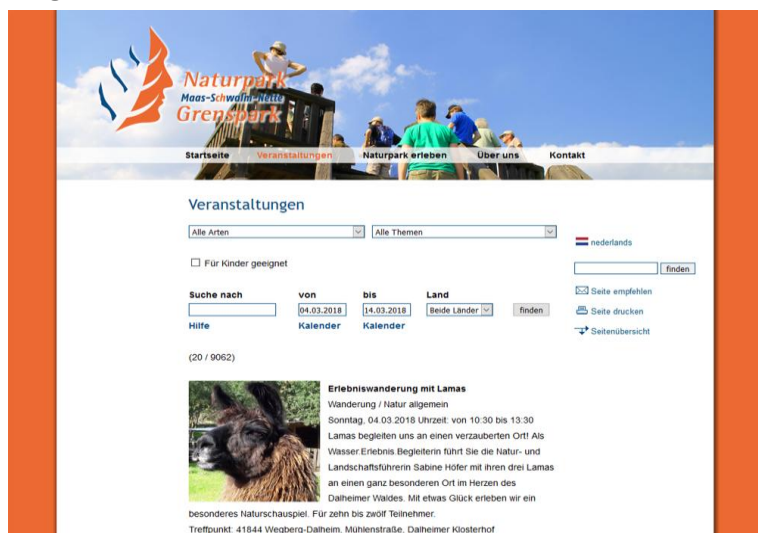
Hangar Fliegerhorst Venlo

Natuurwerkdag

Elk jaar in november wordt de grensoverschrijdende natuurwerkdag georganiseerd. Dit initiatief werd voor het eerst uitgevoerd binnen het INTERREG III A project MSN in the picture. De jaarlijkse natuurwerkdag vindt afwisselend in Nederland en Duitsland plaats. De natuurwerkdag 2017 is in samenwerking met Staatsbosbeheer en de Naturschutzstation Haus Wildenrath georganiseerd. Aan de actie in Wegberg-Wildenrath namen 40 personen deel.

Programma van evenementen

Het gemeenschappelijke digitale programma van excursies, wandel- en fietstochten en andere evenementen van het Grenspark MSN en Naturpark Schwalm-Nette werd eveneens in het kader van het INTERREG III A project MSN in the picture ontwikkeld en ook in 2017 voortgezet. Bewoners en bezoekers hebben de mogelijkheid via internet een voor hun passende activiteit te vinden. In 2017 werd ca. **640 activiteiten** aangeboden, daarvan 4/5 aan Duitse zijde.

In Nederland bieden verschillende organisaties via hun eigen website excursieprogramma's aan. De bereid-

heid om evenementen ook in te voeren op de site van het Grenspark MSN is de afgelopen jaren aan Nederlandse zijde helaas teruggegaan.

Ca. 47 % van de evenementen waren begeleide wandeltochten en wandelexcursies, 15 % fietstochten, 24 % doe-acties en 14 % overige evenementen zoals lezingen, exposities en overige activiteiten. Aan de evenementen namen in 2017 ruim **13.200 personen** deel. Aan de wandel- en fietstochten namen gemiddeld 16 personen deel. Alle evenementen worden steeds tweetalig en actueel op de internetsite www.naturpark-msn.de gepubliceerd.

Premiumwandelroutes

Als resultaat van het INTERREG IV A project Water.Wandel.Wereld werden in het Grenspark MSN negen premium-wandelroutes gerealiseerd. De routes worden door vrijwillige Nederlandse en Duitse routescouts regelmatig gecontroleerd. De scouts komen twee keer per jaar bij elkaar om informatie en ervaringen uit te wisselen. Het onderhoud van de routes verloopt aan Nederlandse zijde via het Routebureau

Noord en Midden Limburg en in Deutschland via SCI Moers. De voorjaarsbijeenkomst van de routescouts vond plaats in Wildenrath, de najaarsbijeenkomst in Roerdalen-Herkenbosch.

Beurs Tour Natur

Elk jaar in september wordt samen met het Naturpark Schwalm-Nette de grensregio op de beurs Tour Natur in Düsseldorf gepresenteerd.

De beurs wordt jaarlijks door 35.000 tot 40.000 bezoekers bezocht, waarvan velen uit de regio Nederrijn en het Duits Roergebied. De beurs biedt een goede mogelijkheid om bezoekers en dagtoeristen voor de grensregio te interesseren.

Website Water-Wandel-Wereld

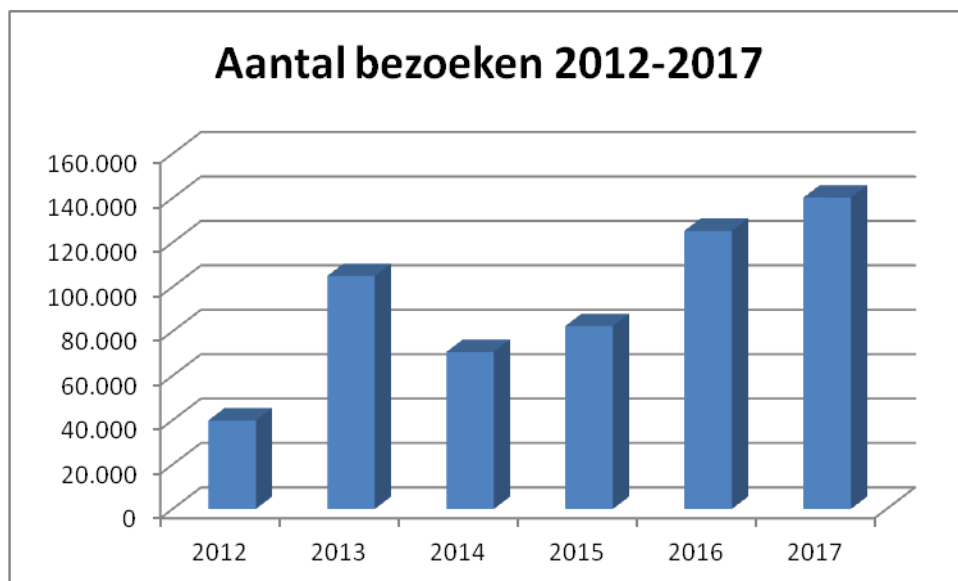
Voor de marketing van de premiumwandroutes binnen het thema Water-Wandel-Wereld is in het verleden een eigen tweetalige website (www.wa-wa-we.eu) gemaakt. De analyse van de bezoekerstatistieken van de website (zie onder) toont in vergelijking tot 2016 een stijging van bijna 15.000. De gecertificeerde en gemarkeerde premiumwandroutes zijn nog steeds zeer populair.

Op verzoek van de Stichting Limburgs Landschap is voor het nationaal park De Maasduinen door het Duitse wandelinstituut een haalbaarheidstudie uitgevoerd voor de realisatie van premiumwandroutes. Het Grenspark MSN heeft daarbij ondersteuning verleend. In de studie werden zeven potentiële routes voorgesteld. Limburgs Landschap overweegt thans hoe de premiumwandroutes gerealiseerd kunnen worden. De routes zouden dan in het noorden direct aansluiten op de premiumwandroutes van de Water.Wandel.Wereld in het Grenspark. Vanuit marketing oogpunt zou dit een goede aanvulling betekenen voor de regionale en grensoverschrijdende recreatie.

Maand	Aantal bezoeken 2017	Aantal bezoeken 2016	Daggemiddelde 2017	Daggemiddelde 2016
Januari	8.560	5.830	276	188
Februari	7.784	5.678	278	203
Maart	10.027	8.401	323	271
April	13.514	7.943	450	265
Mei	11.976	11.629	386	375
Juni	10.348	7.979	345	266
Juli	10.230	9.358	330	302
Augustus	16.912	15.910	546	513
September	12.977	17.623	433	587
Oktober	19.824	20.995	639	677
November	10.941	9.856	365	329

December	7.144	4.069	230	131
Totaal	140.237	125.271	384	342

De grafiek hierboven geeft vanaf de realisatie van de premiumwandelmroutes in 2012, het aantal bezoeken per jaar op de projectwebsite tot 2017 weer. Een jaar na de opening is in 2013 een eerste piek in de aantallen bezoeken te kennen. Dit is een gevolg van de actieve marketing in dat jaar. In 2014 neemt het aantal bezoeken af, waarna het interesse in 2015 opnieuw toenam. Vanaf 2016 neemt de interesse sterk toe o.a. als gevolg van de verkiezing van de Galgenvennroute tot de op een na mooiste premiumwandelmroute in Duitsland. Ook in 2017 bleef het aantal bezoeken verder toenemen.

Forum premiumwandelmroutes

Forum premiumwandelmroutes is een samenwerkingsverband van regio's met premiumwandelmroutes. Aan de jaarlijkse bijeenkomst heeft in 2017 ook het Grenspark MSN deelgenomen. De bijeenkomst vond plaats in Oberstaufen. De kwaliteitsverbetering en de marketing van de premiumwandelmroutes waren daarbij de belangrijkste thema's.

EcoTop

In 2011 vond in het kader van het People2People project EcoTop MSN voor het eerst de jaarlijkse bijeenkomst plaats van Nederlandse en Duitse natuuronderzoekers in het Grenspark MSN. Tijdens dit jaarlijkse evenement worden vanaf 2011 lezingen over natuur en landschap en veldexcursies gegeven. De EcoTop wordt georganiseerd i.s.m. het Biologisch Station Krickbecker Seen, het Koninklijke Natuurhistorisch Genootschap in Limburg en de Stichting Koekoelore. Aan de EcoTop 2017 in oktober namen ruim 100 personen deel.

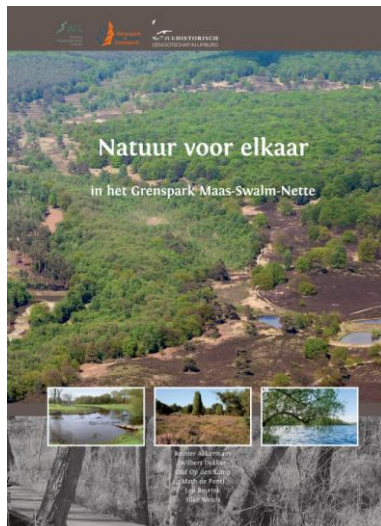

Boek „Natuur voor elkaar“

Met de titel „Natuur voor elkaar - in het Grenspark Maas-Swalm-Nette“ werd eind december 2017 door de uitgeverij Stichting Natuurpublicaties een boek met beschrijving van 21 natuurgebieden in het Grenspark MSN gepubliceerd. Het boek is vanaf 2015 ontstaan in nauwe samenwerking met het Koninklijk Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

De natuurgebieden zijn beschreven door Nederlandse en Duitse auteurs. Mede dankzij prachtige foto's van vele vrijwilligers kon het boek rijk worden geïllustreerd. Meerder regionale sponsors leverden een bijdrage aan het boek. Er werd een Nederlandse en een Duitse versie gepubliceerd. In december vond in Roermond een feestelijke presentatie van het boek voor een publiek van ruim 150 personen plaats.

De eerste Duitse oplage van 1.500 boeken was binnen drie weken uitverkocht, zodat intussen een tweede oplage wordt voorbereid.

Mountainbiking in het Grenspark MSN

De premiumwandelproutes worden ook vaak door mountainbikers benut. Samen met het gebiedsbureau Ons WCL heeft het Grenspark MSN verschillende organisaties uitgenodigd om te onderzoeken of via een gezamenlijk project "Mountainbiking" de conflicten tussen de verschillende gebruikers van natuur en landschap verminderd kunnen worden. Ook heeft er een bespreking plaatsgevonden met de verantwoordelijke overheden voor bos- en natuurbeheer. Resultaat van de besprekingen is, dat een routenetwerk voor mountainbikers moeilijk te realiseren is, omdat met name aan Duitse

zijde de meest interessante gebieden als beschermde natuur- of landschapsgebied zijn aangewezen. Mogelijke routes buiten deze gebieden zijn echter minder aantrekkelijk en zullen door mountainbikers dan ook waarschijnlijk nauwelijks worden gebruikt. Van belang is via communicatie en voorlichting de conflicten met mountainbikers en andere gebruikers te verminderen.

5 Actuele projecten

5.1 INTERREG V A Cultuurgeschiedenis Verdigitaal

Applicatie

Op basis van zogenaamde Points of Interest (POIs) wordt cultuurhistorie en natuur en landschap van het Grenspark MSN dusdanig digitaal uitgewerkt, zodat deze op een mobiele telefoon of vergelijkbare media onderweg kunnen worden opgeroepen.

In totaal zijn ca. 380 POIs in het Grenspark uitgekozen, waarvoor verdere inhoud en media worden geproduceerd. Tegelijkertijd wordt een technische applicatie ontwikkeld. Een eerste proef van de applicatie werd tijdens de vergadering van het algemeen bestuur in december in Leudal gepresenteerd.

Natuurtheater

Na een workshop van 10 weekenden vanaf oktober 2016 werd de opleiding van de natuurgidsen in juni 2017 afgesloten. Daartoe werden de door de 12 opgeleide natuurtheatergidsen ontwikkelde performances en theaterstukken op kasteel Arcen voor een publiek van 60 personen gepresenteerd. In de weken daarna vonden de premières plaats. Intussen hebben meer dan 900 personen de verschillende voorstellingen bezocht.

Voor de promotie en de marketing van het natuurtheater werd een Teaser en een Making of Film gemaakt. Bovendien werden folders geproduceerd en

persmedelingen verspreid. Ook werd via verschillende Social Media reclame gemaakt.

Trailer

Making of Film

<https://www.youtube.com/watch?v=pvDn66Bxz3U&t=29s>

<https://www.youtube.com/watch?v=WLR8n5AzAf0&t=1s>

Flyer

Kwaliteitsimpuls cultuurhistorische elementen

In april werd de buitenmaatregel in Wassenberg feestelijk afgesloten. In het kader van het project werden liften aangelegd, zodat mensen met beperkingen nu ook de Bergfried kunnen bezoeken. De Stadt Wassenberg organiseerde naar aanleiding van de opening rondom de Bergfried een actiedag met rondleidingen, muzikaal programma en activiteiten voor kinderen. Aan de feestelijke opening namen 250 personen deel.

Deze buitenmaatregel was de eerste die werd afgesloten, de overige buitenmaatregelen bevinden zich in voorbereiding of in nog uitvoering.

In de gemeente Roerdalen werden in samenwerking met buurtbewoners en vrijwilligers enkele historische relictten verbeterd. Daardoor worden deze in het landschap beter waargenomen. Dit betekent een opwaardering voor bewoners en bezoekers.

In Venlo-Arcen is nabij kasteel Arcen met behulp van warmtebeeldcamera's een doolhof gevonden. Als een van de buitenmaatregelen van de gemeente Venlo zijn de wandelpaden van de doolhof weer open gemaakt (zie foto hiernaast). Op 7 oktober 2017 vond in kasteel Arcen een wetenschappelijke bijeenkomst plaats. Doel van de bijeenkomst was het zichtbaar en toegankelijk maken van de doolhof te bespreken. Ook is het gewenste toekomstige beheer besproken. Alle overige buitenmaatregelen bevinden zich nog in voorbereiding of in uitvoering.

Bijeenkomst projectbegeleidende stuurgroep

In maart 2017 vond de bijeenkomst plaats van de projectbegeleidende stuurgroep INTERREG V A project Cultuurschiedenis digitaal in de Genoehof van de vrijwilligersorganisatie Stichting Emmaus Perpectief in Swalmen. De bijeenkomst van de stuurgroep vindt jaarlijks plaats. Daartoe worden vertegenwoordigers van alle projectpartners en subsidiegevers uitgenodigd om geïnformeerd te worden over de voortgang van het project. Ter gelegenheid daarvan werd ook de nabijgelegen kasteelruïne Naborch bezocht.

5.2 INTERREG V A Natuur- en Bosbrandpreventie

Het INTERREG V A project Natuur- en Bosbrandpreventie is in 2016 gestart en loopt tot februari 2020. Doel van het project is de grensoverschrijdende samenwerking ter voorkoming en bestrijding van onbeheersbare branden in natuur- en bosgebieden. Door het project kan het brandgevaar worden verminderd en worden Nederlandse en Duitse kennis en ervaringen gedeeld.

Projectstart

In februari werd tijdens de openingsmanifestatie van het project door de verschillende projectpartners in Wegberg Dalheim de projectovereenkomst ondertekend. Na de ondertekening werd een veldbezoek gebracht aan de Nederlandse en Duitse brandweerlieden en bos- en natuurbeheerders die deelnamen aan de workshop natuur- en bosbrandpreventie.

Workshop natuur- en bosbrandpreventie

In februari is een tweedaagse workshop natuur- en bosbrandpreventie georganiseerd. Deelnemers waren 30 Nederlandse en Duitse brandweerlieden, bos- en natuurbeheerders. Thema van de workshop was hoe branden in natuurgebieden voorkomen en bestreden kunnen worden. Daarbij ging het vooral om het uitwisselen van voorschriften, kennis en ervaringen tussen brandweer en groene beheerders. In het kader van de workshop is een Nederlands-Duits woordenboek voor brandweerlieden geproduceerd en verspreidt.

Maatregelen Bluswatervoorziening

Als eerste concrete maatregel werd in december in de gemeente Wegberg ter hoogte van Sechseichen-Roermonder Bahn de waterleiding verlengd en een nieuwe brandkraan geïnstalleerd. Verder is als prioritaire maatregel de aanpassing van de grensovergang Vlodrop-Wegberg in voorbereiding. In verband met mogelijke calamiteiten op de MERU is er slechts één reddingsweg mogelijk. De grensovergang dient nu zo aangepast te worden, dat een eventuele evacuatie van de MERU via de grens naar Wegberg kan plaatsvinden en de reddingsvoertuigen vanuit Wegberg ook snel de MERU kunnen bereiken.

Voorlichting en communicatie

Om over het project te communiceren is een tweetalige website ontwikkeld. Ook kunnen de projectpartners via intranet relevante documenten, o.a. voor vergaderingen, via de site downloaden (zie www.nbb-vrln.eu). Het project is ook op de website van het Grenspark MSN (www.naturpark-msn.de) weergegeven.

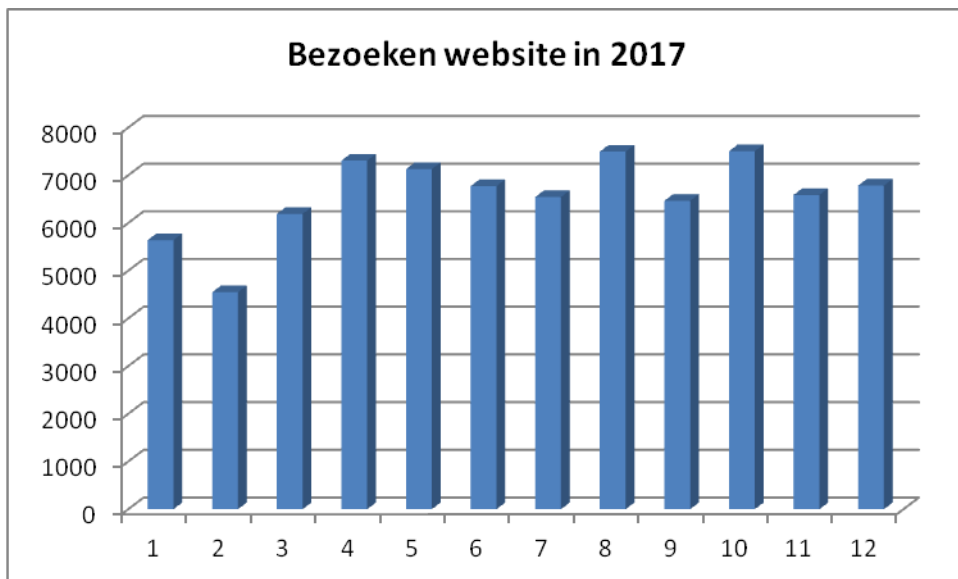
6 Overige voorlichting en communicatie

6.1 Website Grenspark MSN

De website www.naturpark-msn.de informeert bezoekers over verschillende activiteiten en recreatie mogelijkheden aan weerszijden van de grens in het Grenspark MSN. Met de internetsite werd in 2003 gestart. In de onderstaande tabel zijn voor 2017 en 2016 het aantal bezoeken per maand op de website weergegeven. Het aantal bezoeken aan de website van het Grenspark MSN is t.o.v. 2016 ca. 10 % toegenomen.

Maand	Aantal bezoeken 2017	Aantal bezoeken 2016	Daggemiddelde 2017	Daggemiddelde 2016
Januari	5.641	4.888	182	158
Februari	4.549	4.594	162	164
Maart	6.190	5.695	200	184
April	7.308	6.633	244	221
Mei	7.129	6.577	230	212
Juni	6.773	5.505	226	184
Juli	6.544	6.467	211	209
Augustus	7.496	7.304	242	236
September	6.466	6.232	216	208
Oktober	7.505	6.803	242	219
November	6.588	4.947	220	165
December	6.785	5.333	219	172
Totaal	78.947	70.978	216	194

In onderstaande figuur is het aantal bezoeken per maand in 2017 grafisch weergegeven. De hoogste bezoekersaantallen treden op in de voorjaars- en najaarsmaanden en in august.

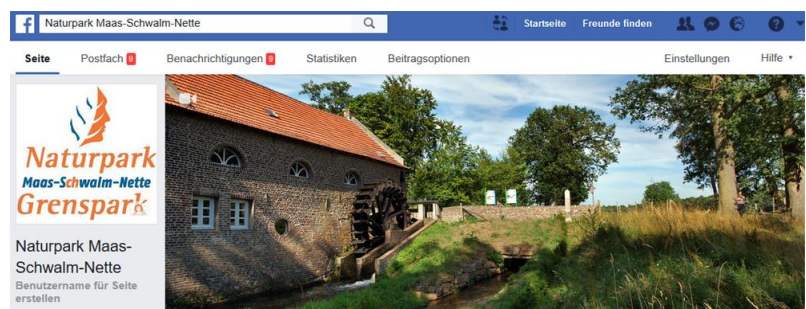
In de hieronder weergegeven grafiek is het aantal bezoeken per jaar vanaf de start van de website voor de afgelopen 14 jaar weergegeven.

Nadat het gebruik van de website in de periode 2003 tot 2009 toenam, namen de bezoekersaantallen van 2010 tot 2014 weer af. De afname hangt vermoedelijk direct samen met de INTERREG V A projecten Nationaalparkregio Meinweg en Water.Wandel.Wereld, die via aparte projectsites werden gepromoot. Pas vanaf 2015 is er weer sprake van een toename als gevolg van de voorlichting over de nieuwe projecten en de toenemende interesse voor de evenementen kalender.

6.2 Social Media

Intussen worden social media veelvuldig als communicatie-middel gebruikt. Het Grenspark MSN beschikt over een Nederlandse en een Duitse Facebooksite met ongeveer 600 followers.

6.3 Hercertificering van Grenspark MSN als Transboundary Park

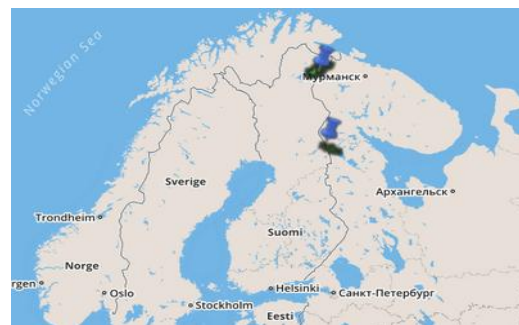
Het Grenspark MSN is lid van de EUROPARC federatie, de koepelorganisatie van natuurparken en nationale parken. Grenspark MSN behoort tot de 10 grensregio's in Europa die als Transboundary Parks zijn gecertificeerd vanwege de voorbeeldige grensoverschrijdende samenwerking. Het Grenspark MSN werd na de eerste hercertificering in 2012 in 2017 opnieuw gecertificeerd. Het Grenspark voldeed na 2007 en 2012 opnieuw aan de criteria. Als aanbeveling voor de grensoverschrijdende samenwerking werd geformuleerd nader onderzoek te doen naar de bezoekersaantallen in natuurgebieden en op de gerealiseerde wandelroutes. Verder verdient de migratie van soorten over barrières als snelwegen aandacht.

In september mocht de secretaris tijdens de jaarconferentie van de EUROPARC federatie in Portugal het betreffende diploma uit handen van Ignace Schops, president van EUROPARC ontvangen.

Hiernaast is de ligging weergegeven van de gecertificeerde Transboundary Parks in Europa. Het Grenspark MSN is in Europa de enige grensregio met een eigen gemeenschappelijke organisatie voor natuur, landschap, recreatie en toerisme. Daartoe het volgende citaat uit het evaluatierapport:

“At the moment TB Nature Park Maas-Swalm-Nette is the only example inside EUROPARC Transboundary program, that has developed a united system of management with one office and representatives of the parties work shoulder by shoulder every day. This is a good example, which should be spread to other transboundary territories.”

Roermond, 15 maart 2018

Ledenlijst algemeen bestuur Grenspark Maas-Swalm-Nette (stand per 31.12.2017)

Namens de deelnemende Nederlandse gemeenten

Gemeente Venlo
Voorzitter AB/DB
Wethouder J. Teeuwen
 Postbus 3434
 5902 RK Venlo

Plaatsvervangend bestuurslid
N.N.
 Postbus 3434
 5902 RK Venlo

Gemeente Beesel
 Bestuurslid
Wethouder J. Smolenaars
 Postbus 4750
 5953 ZK Reuver

Plaatsvervangend bestuurslid
Wethouder T. Reijnders
 Postbus 4750
 5953 ZK Reuver

Gemeente Echt-Susteren
 Bestuurslid
Burgemeester J. Hessels
 Postbus 450
 6100 AL Echt

Plaatsvervangend bestuurslid
Wethouder J. Dijcks
 Postbus 450
 6100 AL Echt

Gemeente Leudal
 Bestuurslid
Wethouder A. Walraven
 Postbus 3008
 6093 ZG Heythuysen

Plaatsvervangend bestuurslid
Wethouder S. Backus
 Postbus 3008
 6093 ZG Heythuysen

Gemeente Maasgouw
 Bestuurslid
Wethouder J. Laliou
 Postbus 7000
 6050 AA Maasbracht

Plaatsvervangend bestuurslid
Burgemeester S. Strous
 Postbus 7000
 6050 AA Maasbracht

Gemeente Roerdalen
 Bestuurslid
Wethouder C. Wolfhagen
 Postbus 6099
 6077 ZH St. Odiliënberg

Plaatsvervangend bestuurslid
Wethouder T. Verheijden
 Postbus 6099
 6077 ZH St. Odiliënberg

Gemeente Roermond
 Bestuurslid
Wethouder mw. R. Moussaoui
 Postbus 900
 6040 AX Roermond

Plaatsvervangend bestuurslid
Wethouder mw. A. Waajen-Crins
 Postbus 900
 6040 AX Roermond

Namens de Duitse deelnemer Zweckverband Naturpark Schwalm-Nette

Kreis Viersen
Plv. voorzitter AB/DB
Dhr. Dezernent A. Budde
 Rathausmarkt 3
 D-41747 Viersen

Kreis Heinsberg

Bestuurslid
Dhr. dr. F. Schmitz
Schrofmühle 2
D-41844 Wegberg

Plaatsvervangend bestuurslid
Dhr. M. Pillich
Rödgener Straße 7
D-41844 Wegberg

Kreis Heinsberg

Bestuurslid
Dhr. J. Nießen
Valkenburgerstraße 45
52525 Heinsberg

Plaatsvervangend bestuurslid
Dhr. S. Przybilla
Buscherbahn 38
D-41812 Erkelenz

Kreis Kleve

Bestuurslid
Dhr. F.-J. Draack
Backesstraße 38
D-47669 Wachtendonk

Plaatsvervangend bestuurslid
Dhr. J. Mailänder
Schiller Straße 4
D-47638 Straelen

Stadt Mönchengladbach

Bestuurslid
Dhr. T. Fegers
Eibenstraße 12
41239 Mönchengladbach

Plaatsvervangend bestuurslid
Mevr. Erika Gils
Mühlentorplatz 15
41179 Mönchengladbach

Kreis Viersen

Bestuurslid
Mevr. A. Terporten
Kaldenkirchener Straße 7
D-41379 Brüggen

Plaatsvervangend bestuurslid
Mevr. A. Feller
Roßstraße 63
D-47918 Tönisvorst

Kreis Viersen

Bestuurslid
Mevr. M. Lipp
Alte Zollstr. 35
41372 Niederkrüchten

Plaatsvervangend bestuurslid
Mevr. M. Mai
Pittenberg 24
41747 Viersen

Adviserende leden**Ministerium für Umwelt, Landwirtschaft, Natur- und Verbraucherschutz des Landes NRW****Abteilungsleiter**

Dhr. dr. M. Woike
Schwannstraße 3
D-40476 Düsseldorf

Plaatsvervanger

Dhr. R. Seelig
Schwannstraße 3
D-40476 Düsseldorf

Provincie Limburg**Gedeputeerde**

Dhr. H. Mackus
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Plaatsvervanger

Mevr. H. Gorissen
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Bezirksregierung Düsseldorf

Dhr. G. Kaltwasser
Postfach 300865
D-40408 Düsseldorf
0(049) 211-4752039

Overzicht van de overige activiteiten communicatie 2017

activiteit	datum	plaats	uitvoerder
Deelname lezing Vincent Pijnenburg "Euregionale samenwerking"	10-01	Venlo	Gemeente Venlo
Presentatie/toelichting Grenspark MSN, beeldvormende raadsvergadering Domein Ruimte - Economie	11-01	Venlo	Gemeente Venlo
Deelname ontwikkeling strategieplan TransParcNet	12/13-01	Regensburg	EUROPARC Federatie
Presentatie D-NL samenwerking voor de werkgemeenschap info- en bezoekerscentra	25-01	Vogelsang	EUROPARC Deutschland e.V.
Bijeenkomst planning potentieel MTB project	02-02	Herkenbosch	Grenspark MSN
Deelname werkbezoek commissie Provinciale Staten thema wilde zwijnen NP De Meinweg	03-02	Herkenbosch	Provincie Limburg
Workshop natuur- en bosbrandpreventie en formele start INTERREG V-A project Natuur- en Bosbrandpreventie	15/16-02	Wegberg	Grenspark MSN/Stadt Wegberg/ Stichting Bargerveen/ Veiligheidsregio Limburg Noord
Deelname bijeenkomst: toekomstvisie voor de euregio rijen-maas-noord	09-03	Brüggen	Brüggener Innovations- und Gründerzentrum/Fontys Crossing Borders/ Radboud Universiteit Nijmegen/ euregio rijen-maas-noord
Projectbegeleidende stuurgroep INTERREG V-A project Cultuurgeschiedenis Digitaal	10-03	Swalmen	Grenspark MSN/projectpartners
Deelname Geluksdag gemeente Roerdalen	19-03	Roerdalen	Gemeente Roerdalen
Voorjaarsbijeenkomst Routescouts Water.Wandel.Wereld	21-03	Wegberg- Wildenrath	Grenspark MSN/Naturpark SN/Routebureau NML
Jaarlijkse netwerkbijeenkomst VVV Midden Limburg	03-04	Weert	VVV Midden Limburg
Jaarlijkse netwerkbijeenkomst Routebureau Noord- en Midden Limburg	07-04	Venlo	Routebureau Noord- en Midden Limburg
Presentatie INTERREG V-A project Cultuur Digitaal tijdens de officiële opening liften Bergfried Wassenberg	23-04	Wassenberg	Stadt Wassenberg
Deelname Auftakt Wanderung NaturErlebnisWochen NRW 2017	24-04	Nettetal	NUA NRW/BSKS e.V.
Moderatie D-NL workshop voor informatiecentra	10-05	Nijmegen	De Bastei
Deelname presentatie Bezoekersonderzoek Natuurgebieden	17-05	Maastricht	Provincie Limburg/ terrein beherende organisaties
Recertificering als Transboundary park	22/24-05	Grenspark MSN	EUROPARC Federation
Organisatie en excursieleiding rekenkamercommissie Echt-Susteren	02-06	Wassenberg	Grenspark MSN/Gemeente Echt-Susteren
Deelname TransParcNetMeeting	7/10-06	Dom Trenta/Slovenië	TransParcNet Europarc Federation
Opening en start Natuurtheater-gidsen i.k.v. INTERREG V-A Cultuur Digitaal	17-06	Kasteeltuinen Arcen	Grenspark MSN/projectpartners
Deelname ledenvergadering Bosgroep Zuid Nederland	22-06	Burggolf Herkenbosch	Bosgroep Zuid Nederland
Deelname Inspiratiesessie NP De	26-06	Kasteeltuinen	Provincie Limburg/Overlegorgaan NP

Maasduinen		Arcen	Maasduinen
Deelname Inspiratiebijeenkomst “Ruimte om te genieten”	26-06	Kasteel Groot Buggenem Grathem	Provincie Limburg
Deelname workshop “De Meinweg”	28-06	Gemeentehuis Roermond	Overlegorgaan NP Meinweg/Provincie Limburg
Presentatie Grenspark MSN en Edelherten onderzoek	05-07	Grenspark Maas-Swalm-Nette	Grenspark MSN/ dr. Bode
Deelname manifestatie “100 jaar Schwalmverband”.	07-07	Brüggen	Schwalmverband
Begeleiding wandeling "Rode Beek" met de CDU-Kreistagsfraktion Heinsberg	08-07	Premiumwandeling route "Rode Beek"	Grenspark MSN/vz. Naturpark Schwalm-Nette
Begeleiding Bachelorstudente Natuur- en Bosbeheer WUR Antonia Purmann	14/08-01/09	Grenspark Maas-Swalm-Nette	Grenspark MSN
Deelname beurs Tour Natur	01/03-09	Düsseldorf	Naturpark Schwalm-Nette, D-NL Grenspark Maas-Swalm-Nette
Deelname conferentie en ledenvergadering EUROPARC Federatie	06/09-09	Portugal	EUROPARC Federatie
Presentatie tijdens workshop „Digitale mogelijkheden binnen de natuur- en milieueducatie“	12-09	Rees	Naturschutzzentrum Rees
Forum Premiumwandelingen	27/29-09	Oberstaufen	Deutsches Wanderinstitut
Excursieleiding personeel afdelingen Plannen & Projecten en Stedelijke Ontwikkeling	05-10	Premiumwandeling route “Schwalmbruch”	Grenspark MSN/ Gemeente Roermond
Kennisdag ‘den Dalgert’ Historische Buitenplaats Arcen	07-10	Kasteeltuinen Arcen e.o.	Limburgs Landschap
Najaarsbijeenkomst Routescouts Water.Wandel.Wereld	18-10	Meinweg	Grenspark MSN/Naturpark SN/Routebureau NML
Deelname manifestatie 120 jaar heemkundevereniging Wassenberg	04-11	Wassenberg	Heemkundevereniging Wassenberg
Deelname Kick-off: Erfgoedfestival Gelderland Grensland	10-11	Nijmegen	Coöperatie Erfgoed Gelderland
Deelname 2e euregionale masterclass	23-11	Venlo	Fontys Crossing Borders/ Rabobank Venlo
Deelname bijeenkomst over natuurbranden voor driemansschappen	04-12	Vliegbasis Gilze-Rijen	Provincie Noord-brabant
Deelname presentatie ‘Ontwerpstudie Niederrhein & Noord- en Midden-Limburg’	08-12	Venlo	Gemeente Venlo
Presentatie en lezing Boek “Natuur voor elkaar in het Grenspark MSN”	16-12	Roermond	Grenspark MSN/Natuurhistorisch Genootschap Limburg
Deelname eindejaarafsluiting Euregio Rijn-Waal	18-12	Kleve	Euregio Rijn-Waal